

Jurisprudența obligatorie pentru aplicarea Codului de procedură civilă

- deciziile Curții Constituționale
- hotărârile prealabile ale Înaltei Curți de Casație și Justiție privind dezlegarea unor chestiuni de drept
- recursurile în interesul legii

Ediție a 3-a, actualizată la data de
20 ianuarie 2020

Cuprins

Capitolul I. Decizii ale Curții Constituționale	1
1. Art. 27 – Legea aplicabilă hotărârilor judecătorești. Efectele unei decizii a Curții Constituționale. Neconstituționalitatea interpretării date de Înalta Curte de Casație și Justiție (<i>C.C.R., dec. nr. 874 din 18 decembrie 2018, M. Of. nr. 2 din 3 ianuarie 2019</i>)	1
Capitolul al II-lea. Hotărâri prealabile privind dezlegarea unor chestiuni de drept	21
1. Art. 35 – Constatarea existenței sau inexistenței unui drept. Dreptul la încadrarea în grupe de muncă. Acțiune imprescriptibilă (<i>I.C.C.J., compl. DCD civ., dec. nr. 13 din 16 mai 2016, M. Of. nr. 862 din 28 octombrie 2016</i>)	21
2. Art. 35 – Constatarea existenței sau inexistenței unui drept. Raport de muncă și efectele acestuia. Contract de muncă neîncheiat în formă scrisă (<i>I.C.C.J., compl. DCD civ., dec. nr. 37 din 7 noiembrie 2016, M. Of. nr. 114 din 10 februarie 2017</i>)	28
3. Art. 84 – Reprezentarea convențională a persoanelor juridice. Mandatar persoană juridică (<i>I.C.C.J., compl. DCD civ., dec. nr. 9 din 4 aprilie 2016, M. Of. nr. 400 din 26 mai 2016</i>)	42
4. Art. 84 – Reprezentarea convențională a persoanelor juridice. Consilier în proprietate industrială (<i>I.C.C.J., compl. DCD civ., dec. nr. 2 din 30 ianuarie 2017, M. Of. nr. 157 din 2 martie 2017</i>)	47
5. Art. 184 – Curgerea termenelor procedurale. Decizie de concediere individuală. Comunicare prin poșta electronică. Cerințe de formă (<i>I.C.C.J., compl. DCD civ., dec. nr. 34 din 24 octombrie 2016, M. Of. nr. 18 din 9 ianuarie 2017</i>)	63
6. Art. 426, art. 503 – Semnarea hotărârii de către președintele instanței pentru unul dintre membrii completului de recurs. Contestație în anulare (<i>I.C.C.J., compl. DCD civ., dec. nr. 26 din 3 iunie 2019, M. Of. nr. 755 din 17 septembrie 2019</i>)	76
7. Art. 453 – Acordarea cheltuielilor de judecată generate de un alt litigiu soluționat definitiv (<i>I.C.C.J., compl. DCD civ., dec. nr. 59 din 18 septembrie 2017, M. Of. nr. 871 din 6 noiembrie 2017</i>)	88
8. Art. 478 – Limitele efectului devolutiv al apelului. Explicitearea pretențiilor implicite. Condiții (<i>I.C.C.J., compl. DCD civ., dec. nr. 28 din 21 septembrie 2015, M. Of. nr. 772 din 16 octombrie 2015</i>)	98
9. Art. 623 – Executare silită. Hotărâri judecătorești privind creanțe bugetare. Organul de executare (<i>I.C.C.J., compl. DCD civ., dec. nr. 66 din 2 octombrie 2017, M. Of. nr. 969 din 7 decembrie 2017</i>)	108
10. Art. 628 – Executare silită. Obligație principală. Cheltuieli de judecată. Actualizare (<i>I.C.C.J., compl. DCD civ., dec. nr. 34 din 16 noiembrie 2015, M. Of. nr. 945 din 21 decembrie 2015</i>)	119

11.	Art. 632 – Executarea silită a unei creanțe garantate printr-un contract de ipotecă valabil încheiat. Drept de creanță care nu este constatat printr-un titlu executoriu (<i>I.C.C.J., compl. DCD civ., dec. nr. 60 din 18 septembrie 2017, M. Of. nr. 928 din 24 noiembrie 2017</i>)	123
12.	Art. 640, art. 666 – Bilet la ordin. Învățare cu formulă executorie (<i>I.C.C.J., compl. DCD civ., dec. nr. 7 din 30 ianuarie 2017, M. Of. nr. 220 din 30 martie 2017</i>)	138
13.	Art. 664 – Cerere de executare silită. Reprezentarea convențională a persoanei juridice (<i>I.C.C.J., compl. DCD civ., dec. nr. 19 din 19 martie 2018, M. Of. nr. 510 din 21 iunie 2018</i>)	145
14.	Art. 666 – Încuviințarea executării silită. Interpretarea și aplicarea în timp a dispozițiilor art. 666 alin. (2) CPC în raport cu Decizia Curții Constituționale nr. 895 din 17 decembrie 2015 (<i>I.C.C.J., compl. DCD civ., dec. nr. 77 din 6 noiembrie 2017, M. Of. nr. 23 din 10 ianuarie 2018</i>)	153
15.	Art. 781 – Poprire. Sume datorate lunar de terțul poprit, membru al asociației de proprietari, debitoarei asociația de proprietari, cu titlu de cheltuieli de întreținere. Afectațiune specială (<i>I.C.C.J., compl. DCD civ., dec. nr. 84 din 26 noiembrie 2018, M. Of. nr. 84 din 1 februarie 2019</i>)	164
16.	Art. 906 – Executarea silită a obligațiilor de a face sau de a nu face. Obligație care nu poate fi îndeplinită prin altă persoană. Încheiere de soluționare a cererii creditorului. Cale de atac (<i>I.C.C.J., compl. DCD civ., dec. nr. 73 din 16 octombrie 2017, M. Of. nr. 914 din 22 noiembrie 2017</i>)	178
	Capitolul al III-lea. Recursuri în interesul legii	188
1.	Art. 22, art. 152, art. 457 – Calificarea juridică a unei cereri. Cale de atac greșită. Soluția instanței (<i>I.C.C.J., compl. RIL, dec. nr. 19 din 24 octombrie 2016, M. Of. nr. 103 din 6 februarie 2017</i>)	188
2.	Art. 32, art. 35, art. 36, art. 56 – ¹ Calitate procesuală pasivă. Acțiuni în reconstituirea vechimii în muncă	193
	² Acțiune în realizarea unui drept. Obligarea deținătorului de arhivă de a elibera adeverința constatatoare a vechimii în muncă/încadrării în grupele superioare de muncă	193
	³ Capacitate procesuală de folosință. Angajator desființat în urma procedurilor de insolvență și radiat din registrele specifice. Fost lichidator, chemat în judecată în nume propriu. Lipsa calității procesuale pasive (<i>I.C.C.J., compl. RIL, dec. nr. 2 din 15 februarie 2016, M. Of. nr. 263 din 7 aprilie 2016</i>)	193
3.	Art. 94, art. 95 – Competență. Litigii privind suportarea cheltuielilor de întreținere pentru persoane care beneficiază de măsuri de protecție (<i>I.C.C.J., compl. RIL, dec. nr. 13 din 22 iunie 2015, M. Of. nr. 690 din 11 septembrie 2015</i>)	205
4.	Art. 94, art. 95 – Competență. Cereri pentru acordarea de despăgubiri și restabilirea situației anterioare discriminării sau pentru anularea situației create prin discriminare (<i>I.C.C.J., compl. RIL, dec. nr. 10 din 23 mai 2016, M. Of. nr. 505 din 5 iulie 2016</i>)	215

5.	Art. 94, art. 95 – Competență. Tribunale/secții specializate. Determinare (I.C.C.J., <i>compl. RIL, dec. nr. 18 din 17 octombrie 2016, M. Of. nr. 237 din 6 aprilie 2017</i>)	223
6.	Art. 94, art. 95, art. 96 – Competență. Acțiune în despăgubiri formulată de Agenția Națională de Administrare Fiscală împotriva administratorului unei societăți achitat pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 6 din Legea nr. 241/2005 (I.C.C.J., <i>compl. RIL, dec. nr. 7 din 19 martie 2018, M. Of. nr. 495 din 15 iunie 2018</i>)	243
7.	Art. 95 – Competență. Litigii cu profesioniști. Sesizarea instanței de către Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor sau de alte organe ale administrației publice (I.C.C.J., <i>compl. RIL, dec. nr. 24 din 16 noiembrie 2015, M. Of. nr. 76 din 2 februarie 2016</i>)	251
8.	Art. 95 – Competență. Contestație împotriva deciziei de încetare a plății indemnizației, formulată de membrii uniunilor de creatori care au și statut de pensionari din sistemul pensiilor militare de stat (I.C.C.J., <i>compl. RIL, dec. nr. 27 din 4 decembrie 2017, M. Of. nr. 163 din 21 februarie 2018</i>)	259
9.	Art. 95 – Competență. Cereri având ca obiect înlocuirea plasamentului în regim de urgență cu tutela (I.C.C.J., <i>compl. RIL, dec. nr. 28 din 4 decembrie 2017, M. Of. nr. 128 din 9 februarie 2018</i>)	271
10.	Art. 95 – Competență. Litigii având ca obiect acordarea ajutoarelor salariale de care beneficiază cadrele militare, polițiștii și funcționarii publici cu statut special la trecerea în rezervă sau direct în retragere (I.C.C.J., <i>compl. RIL, dec. nr. 5 din 5 martie 2018, M. Of. nr. 448 din 30 mai 2018</i>)	280
11.	Art. 95 – Competență. Litigii având ca obiect drepturi bănești solicitate de jandarmii din cadrul inspectoratului de jandarmi județean și pompierii din cadrul Inspectoratului General pentru Situații de Urgență (I.C.C.J., <i>compl. RIL, dec. nr. 10 din 16 aprilie 2018, M. Of. nr. 536 din 28 iunie 2018</i>)	293
12.	Art. 95 – Competență. Litigii având ca obiect acțiuni în anularea deciziilor de imputare și a hotărârilor comisiilor de jurisdicție a imputațiilor constituite la nivelul ministerelor și autorităților publice centrale, formulate de militari (I.C.C.J., <i>compl. RIL, dec. nr. 23 din 12 noiembrie 2018, M. Of. nr. 109 din 12 februarie 2019</i>)	311
13.	Art. 95 – Competență. Tribunale specializate. Executare silită. Apel (I.C.C.J., <i>compl. RIL, dec. nr. 2 din 14 ianuarie 2019, M. Of. nr. 863 din 25 octombrie 2019</i>)	325
14.	Art. 95, art. 714 – Competență. Apel împotriva hotărârilor pronunțate de judecătorii asupra contestațiilor formulate împotriva executărilor silite pornite în temeiul Codului de procedură fiscală (I.C.C.J., <i>compl. RIL, dec. nr. 18 din 3 iunie 2019, M. Of. nr. 621 din 26 iulie 2019</i>)	339
15.	Art. 127 – Competență facultativă. Interpretarea noțiunii de „grefier” (I.C.C.J., <i>compl. RIL, dec. nr. 7 din 16 mai 2016, M. Of. nr. 461 din 22 iunie 2016</i>)	348
16.	Art. 131 – Excepție de necompetență. Invocare (I.C.C.J., <i>compl. RIL, dec. nr. 31 din 11 noiembrie 2019, www.scj.ro</i>)	357
17.	Art. 272, art. 632 – Înscriș sub semnătură privată. Contract privind serviciile financiare încheiat la distanță. Titlu executoriu. Condiții privind semnătura (I.C.C.J., <i>compl. RIL, dec. nr. 23 din 14 octombrie 2019, www.scj.ro</i>)	357

18.	Art. 406, art. 453, art. 790 – Cheltuieli de judecată. Executor judecătoresc. Renunțare la cererea de validare a popririi sau respingerea cererii, ca urmare a îndeplinirii obligațiilor de către terțul poprit sau de către debitor (I.C.C.J., <i>compl. RIL</i> , dec. nr. 8 din 16 mai 2016, M. Of. nr. 480 din 28 iunie 2016)	357
19.	Art. 414 – Suspendarea judecății. Cerere de repunere pe rol a cauzei. Recurs (I.C.C.J., <i>compl. RIL</i> , dec. nr. 2 din 30 ianuarie 2017, M. Of. nr. 175 din 10 martie 2017)	367
20.	Art. 450, art. 719, art. 997 și urm. – Suspendarea executării provizorii. Compunerea completului de judecată. Tipul hotărârii și cale de atac (I.C.C.J., <i>compl. RIL</i> , dec. nr. 8 din 27 aprilie 2015, M. Of. nr. 539 din 20 iulie 2015)	378
21.	Art. 451, art. 488 – Cheltuieli de judecată reprezentând onorariu avocațial. Analiza proporționalității acestora. Motiv de recurs (I.C.C.J., <i>compl. RIL</i> , dec. nr. 3 din 20 ianuarie 2020, www.scj.ro)	385
22.	Art. 509, art. 513 – Revizuire în cazul existenței unor hotărâri definitive potrivnice. Recurs. Admisibilitate (I.C.C.J., <i>compl. RIL</i> , dec. nr. 17 din 20 mai 2019, M. Of. nr. 899 din 7 noiembrie 2019)	385
23.	Art. 729 – Limitele urmăririi veniturilor bănești. Obligații de întreținere datorate de fiecare părinte copilului care nu locuiește cu acesta. Compensație (I.C.C.J., <i>compl. RIL</i> , dec. nr. 6 din 11 februarie 2019, M. Of. nr. 197 din 12 martie 2019)	392
24.	Art. 781 – Poprire. Sume destinate plății drepturilor salariale, aflate în conturi deschise la unitățile de trezorerie și societăți bancare (I.C.C.J., <i>compl. RIL</i> , dec. nr. 1 din 20 ianuarie 2020, www.scj.ro)	402
25.	Art. 784 – Poprire bancară. Suspendarea urmăririi silite. Obligația terțului poprit privind încasările ulterioare suspendării (I.C.C.J., <i>compl. RIL</i> , dec. nr. 11 din 16 aprilie 2018, M. Of. nr. 430 din 21 mai 2018)	403
26.	Art. 916, art. 929 și urm. – Divorț prin acordul soților. Acord de mediere. Conșfințire de către instanță (I.C.C.J., <i>compl. RIL</i> , dec. nr. 33 din 9 decembrie 2019, www.scj.ro)	415
27.	Art. 1050-1053 – Procedura privitoare la înscrierea drepturilor dobândite în temeiul uzucapiunii. Posesii începute înainte de intrarea în vigoare a noului Cod civil (I.C.C.J., <i>compl. RIL</i> , dec. nr. 19 din 5 octombrie 2015, M. Of. nr. 11 din 7 ianuarie 2016)	415

Capitolul I. Decizii ale Curtii Constituționale

I. Legea aplicabilă hotărârilor judecătorești. Efectele unei decizii a Curții Constituționale. Neconstituționalitatea interpretării date de Înalta Curte de Casație și Justiție

CPC, art. 27

Dispozițiile art. 27 CPC, în interpretarea dată prin Decizia nr. 52 din 18 iunie 2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, sunt neconstituționale, fiind încălcate prevederile din Legea fundamentală cuprinse în art. 147 alin. (4) referitor la efectele deciziilor Curții Constituționale, prin raportare la art. 16 alin. (1) referitor la egalitatea în drepturi, art. 21 alin. (1) și (2) privind accesul liber la justiție și art. 126 alin. (3) referitoare la competența Înaltei Curți de Casație și Justiție.

C.C.R., dec. nr. 874 din 18 decembrie 2018, M. Of. nr. 2 din 3 ianuarie 2019

Notă. În urma pronunțării acestei decizii a Curții Constituționale, și-a încetat efectele Decizia nr. 52 din 18 iunie 2018 a Înaltei Curți de Casație și Justiție (M. Of. nr. 609 din 17 iulie 2018), prin care Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie civilă stabilise că efectele Deciziei Curții Constituționale nr. 369 din 30 mai 2017 se produc cu privire la hotărârile judecătorești pronunțate după publicarea acestora în Monitorul Oficial al României, în litigiile evaluabile în bani de până la 1.000.000 lei inclusiv, pornite ulterior publicării deciziei (20 iulie 2017).

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 27 și art. 483 alin. (2) CPC, precum și a prevederilor art. XVIII alin. (2) din Legea nr. 2/2013 privind unele măsuri pentru degrevarea instanțelor judecătorești, precum și pentru pregătirea punerii în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, excepție ridicată de B.C.R. SA din București în dosarul nr. 7.980/176/2016 al Curții de Apel Alba Iulia, Secția a II-a civilă, și care formează obiectul dosarului Curții Constituționale nr. 1.404D/2018. (...)

3. Președintele dispune a se face apelul și în dosarele nr. 1.427D/2018, nr. 1.428D/2018, nr. 1.475D/2018, nr. 1.478D/2018, nr. 1.489D/2018, nr. 1.490D/2018, nr. 1.498D/2018, nr. 1.499D/2018, nr. 1.538D/2018 și nr. 1.544D/2018, având ca obiect excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 521 alin. (3) CPC (dosarele nr. 1.427D/2018 și nr. 1.428D/2018), art. 27 și art. 521 alin. (3) CPC (dosarul nr. 1.544D/2018), art. 27 CPC (dosarele nr. 1.475D/2018, nr. 1.489D/2018, nr. 1.490D/2018, nr. 1.498D/2018, nr. 1.499D/2018 și nr. 1.538D/2018), respectiv art. 27 CPC, în interpretarea dată prin Decizia nr. 52 din 18 iunie 2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept (dosarul nr. 1.478D/2018), excepție ridicată de B.C.R. SA din București, L.C. și D.C., Societatea C.V. SA din Craiova, P.V., Societatea D.E.O. SA din Craiova, Societatea P.M. SRL din Timișoara și, respectiv, de Societatea A.K. SRL din Brașov, în dosarele nr. 1.288/305/2015, nr. 10.771/197/2016 și nr. 5.741/197/2015 ale Curții de Apel Brașov, Secția civilă, dosarele nr. 21.715/215/2015, nr. 8.355/225/2015 și nr. 12.555/225/2015 ale Curții de Apel Craiova, Secția a II-a civilă, în dosarul nr. 1.654/306/2017 al Curții de Apel Alba Iulia, Secția a II-a civilă, dosarul nr. 912/252/2016 al Curții de Apel Timișoara, Secția I civilă, dosarul nr. 23.561/301/2015 al Curții de Apel București, Secția a VI-a civilă, și, respectiv, în dosarul nr. 4.756/296/C/2016 al Curții de Apel Oradea, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal. (...)

7. Cauza fiind în stare de judecată, președintele acordă cuvântul **reprezentantului autoarei excepției de neconstituționalitate** din dosarele nr. 1.404D/2018 și nr. 1.538D/2018, care solicită constatarea neconstituționalității prevederilor art. 27 CPC în măsura în care se interpretează prin prisma raționamentului avut în vedere de Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, în Decizia nr. 52 din 18 iunie 2018. În acest sens, arată că, potrivit acestei interpretări date de instanța supremă, orice decizie a Curții Constituționale prin care se constată neconstituționalitatea unor prevederi legale, care intervine pe parcursul soluționării unei cauze pendinte, respectiv până la soluționarea definitivă a acesteia, este exclusă de la aplicare în cadrul cauzelor pendinte, aflate pe rolul instanțelor judecătorești. Cu alte cuvinte, se ajunge la ultraactivarea legii vechi, respectiv a prevederii legale constatate neconstituționale, astfel încât judecătorești cauzei este obligat să aibă în vedere, la momentul soluționării cauzei, o lege care nu mai este în vigoare, fiind constatată neconstituționalitatea acesteia. Se arată că o astfel de interpretare a prevederilor art. 27 CPC contravine dispozițiilor art. 16 alin. (1) din Constituție, deoarece se creează o discriminare nejustificată între persoanele care au invocat excepția de neconstituționalitate a sintagmei „*precum și în alte cereri evaluabile în bani în valoare de până la 1.000.000 lei inclusiv*” cuprinsă în art. XVIII alin. (2) din Legea nr. 2/2013, în procese începute înainte de data publicării deciziei de admitere a acestei prevederi legale, pe de o parte, și persoanele care nu au invocat aceeași excepție, în cadrul aceleiași categorii de procese, raportată la momentul introducerii cererii de chemare în judecată, pe de altă parte. Mai mult, arată că, deși autoarea excepției a invocat aceeași excepție de neconstituționalitate, ulterior pronunțării Deciziei Curții Constituționale nr. 369 din 30 mai 2017, recursul a fost respins ca inadmisibil, în temeiul Deciziei nr. 52 din 18 iunie 2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept.

8. Se mai susține că prevederile art. 27 CPC, în interpretarea dată de instanța supremă, prin decizia menționată, contravin și dispozițiilor art. 21 alin. (1) și (2) din Constituție, referitoare la accesul liber la justiție, invocând în acest sens Decizia Curții Constituționale nr. 462 din 17 septembrie 2014, prin care s-a reținut că exercitarea căii de atac a recursului reprezintă un aspect al accesului liber la justiție. Se arată că interpretarea dată de instanța supremă dispozițiilor art. 27 CPC este foarte restrictivă și îngreuește în mod nejustificat accesul la calea de atac a recursului.

9. De asemenea, se mai arată că această interpretare contravine dispozițiilor constituționale cuprinse în art. 147 alin. (1) și (4) coroborat cu art. 1 alin. (5) din Constituție. În acest sens, se susține că, potrivit prevederilor art. 147 alin. (4) din Constituție, deciziile Curții Constituționale sunt general obligatorii de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I. Or, interpretarea dată dispozițiilor art. 27 CPC de către instanța supremă, prin decizia menționată, este în contradicție directă cu aceste prevederi constituționale, precum și cu Decizia Curții Constituționale nr. 369 din 30 mai 2017, deoarece menține în vigoare texte de lege constatate neconstituționale. Se mai arată că Decizia nr. 369 din 30 mai 2017 nu face distincție între procese începute înainte sau după publicarea acesteia, ci, dimpotrivă, statuează asupra aplicabilității acestei decizii în cauze în care hotărârile judecătorești au fost pronunțate după publicarea acesteia. Se mai invocă și Decizia Curții Constituționale nr. 454 din 4 iulie 2018, prin care instanța de contencios constituțional a stabilit în mod expres că art. 27 CPC nu se poate interpreta în sensul de a permite ultraactivitatea unei norme constatate neconstituționale, în cadrul proceselor în curs.

10. Având cuvântul, **reprezentanta autoarei excepției de neconstituționalitate** invocate în dosarele nr. 1.428D/2018, nr. 1.490D/2018 și nr. 1.544D/2018 solicită admiterea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 27 CPC, în interpretarea dată prin Decizia nr. 52 din 18 iunie 2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, precum și a excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 521 alin. (3) CPC. În acest sens, arată că aceste prevederi legale contravin dispozițiilor art. 1 alin. (4), art. 126 alin. (3) și art. 142 alin. (1) din Constituție, deoarece instanța supremă și-a depășit competența atunci când a trecut la analiza efectelor Deciziei Curții Constituționale nr. 369 din

30 mai 2017. Se mai arată că însăși instanța supremă, în jurisprudența sa, respectiv Decizia nr. 1 din 8 februarie 2018, pronunțată de Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, a statuat că nu are competența de a clarifica dispoziții constatate, în parte, ca fiind neconstituționale.

11. Se mai arată că sunt încălcate și dispozițiile art. 1 alin. (3) referitor la statul de drept și alin. (5) referitor la principiul legalității, precum și ale art. 147 alin. (1) și (4) din Constituție, referitoare la efectele deciziilor Curții Constituționale, cu motivarea că instanța supremă a periclitat principiul securității raporturilor juridice, fiind negată justițiabililor posibilitatea de a invoca nelegalitatea deciziei instanței de apel, pe calea recursului. De asemenea, este neconstituțională interpretarea normelor legale criticate, din perspectiva faptului că impune instanțelor de judecată aplicarea unor norme constatate neconstituționale, care au încetat a mai produce efecte juridice, cu motivarea că, la data începerii procesului, părțile nu au avut în vedere și posibilitatea căii de atac a recursului. Se mai invocă și încălcarea dispozițiilor art. 16 alin. (1) privind egalitatea în drepturi și art. 21 alin. (3) referitoare la dreptul la un proces echitabil, dat fiind faptul că în acest mod este creat un tratament juridic diferențiat pentru cetățeni aflați în aceeași situație juridică.

12. **Reprezentantul Ministerului Public** solicită respingerea excepției ca neîntemeiată. În acest sens, arată că, potrivit Deciziei Curții Constituționale nr. 9 din 17 ianuarie 2013, principiul aplicării imediate a legii de procedură este de sorginte legală, iar nu constituțională, legiuitorul având posibilitatea de a deroga de la acesta, în anumite situații particulare, fără a se aduce atingere niciunei norme constituționale. De asemenea, mai arată că autorii excepției solicită aplicarea retroactivă a unei legi noi de procedură, respectiv legea în vigoare la data publicării Deciziei Curții Constituționale nr. 369 din 30 mai 2017, ceea ce ar conduce, în mod paradoxal, la aplicarea retroactivă a unei decizii a Curții Constituționale, cu încălcarea dispozițiilor art. 147 alin. (4) din Constituție. (...)

13. În dosarele Curții Constituționale nr. 1.404D/2018 și nr. 1.478D/2018, prin încheierile din 5 septembrie 2018 și 11 septembrie 2018, pronunțate în dosarele nr. 7.980/176/2016 și nr. 1.654/306/2017, **Curtea de Apel Alba Iulia, Secția a II-a civilă, a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 27 și art. 483 alin. (2) CPC, precum și a prevederilor art. XVIII alin. (2) din Legea nr. 2/2013 privind unele măsuri pentru degrevarea instanțelor judecătorești, precum și pentru pregătirea punerii în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă și, respectiv, cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 27 CPC, astfel cum a fost interpretat prin Decizia nr. 52 din 18 iunie 2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept.**

14. În dosarele Curții Constituționale nr. 1.427D/2018, nr. 1.428D/2018 și nr. 1.499D/2018, prin încheierile din 5 septembrie 2018, 19 septembrie 2018 și 26 septembrie 2018, pronunțate în dosarele nr. 1.288/305/2015, nr. 10.771/197/2016 și nr. 5.741/197/2015, **Curtea de Apel Brașov, Secția civilă, a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 521 alin. (3) CPC și, respectiv, cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 27 CPC.**

15. În dosarele Curții Constituționale nr. 1.475D/2018, nr. 1.489D/2018 și nr. 1.490D/2018, prin încheierile din 19 septembrie 2018, pronunțate în dosarele nr. 21.715/215/2015, nr. 8.355/225/2015 și nr. 12.555/225/2015, **Curtea de Apel Craiova, Secția a II-a civilă, a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 27 CPC.**

16. În dosarul Curții Constituționale nr. 1.498D/2018, prin încheierea din 28 septembrie 2018, pronunțată în dosarul nr. 912/252/2016, **Curtea de Apel Timișoara, Secția I civilă, a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 27 CPC.**

17. În dosarul nr. 1.538D/2018, prin încheierea din 28 septembrie 2018, pronunțată în dosarul nr. 23.561/301/2015, **Curtea de Apel București, Secția a VI-a civilă, a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 27 CPC.**

18. În dosarul nr. 1.544D/2018, prin încheierea din 4 octombrie 2018, pronunțată în dosarul nr. 4.756/296/C/2016, **Curtea de Apel Oradea, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ**

și fiscal, a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 27 și art. 521 alin. (3) CPC.

19. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de B.C.R. SA din București (dosarele nr. 1.404D/2018, nr. 1.428D/2018, nr. 1.490D/2018, nr. 1.538D/2018 și nr. 1.544D/2018), L.C. și D.C. (dosarul nr. 1.427D/2018), Societatea C.V. SA din Craiova (dosarul nr. 1.475D/2018), P.V. (dosarul nr. 1.478D/2018), Societatea D.E.O. SA din Craiova (dosarul nr. 1.489D/2018), Societatea P.M. SRL din Timișoara (dosarul nr. 1.498D/2018) și, respectiv, de Societatea A.K. SRL din Brașov (dosarul nr. 1.499D/2018), în cauze având ca obiect soluționarea recursurilor declarate împotriva unor hotărâri pronunțate de instanțele de fond.

20. În motivarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 27 CPC, în toate dosarele conexe, se susține, în esență, că prevederile art. 27 CPC, în interpretarea dată prin Decizia nr. 52 din 18 iunie 2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, încalcă dispozițiile art. 147 alin. (1) și (4) din Constituție, prin ultraactivitatea unei norme legale constatate neconstituționale. În acest sens se arată că, prin eliminarea posibilității formulării recursurilor, în cauze aflate în curs de soluționare, la data pronunțării Deciziei Curții Constituționale nr. 369 din 30 mai 2017, în care pretențiile sunt evaluate la o sumă sub 1.000.000 de lei, se încalcă prevederile constituționale referitoare la efectele deciziilor de admitere ale Curții Constituționale, precum și principiul ierarhiei normelor de drept, dat fiind faptul că o normă constituțională [art. 147 alin. (4) din Legea fundamentală] nu poate fi subordonată unei norme legale inferioare (art. 27 CPC). Se mai susține că textul constituțional prevede că deciziile Curții Constituționale sunt obligatorii de la data publicării acestora în Monitorul Oficial al României, Partea I, astfel încât Decizia Curții Constituționale nr. 369 din 30 mai 2017 este aplicabilă în toate procesele care nu au fost soluționate în mod definitiv, până la publicarea acesteia, fără a se face distincție între procese începute înainte sau după această dată, respectiv 20 iulie 2017.

21. Se mai susține că interpretarea prevederilor art. 27 CPC nu poate fi realizată decât în concordanță cu dispozițiile art. 147 alin. (4) din Constituție, prin recunoașterea efectelor pe care deciziile Curții Constituționale le produc asupra situațiilor juridice în curs, în privința cărora instanța de contencios constituțional a reținut în mod constant, independent de materia în care au fost pronunțate, că sunt de imediată aplicare, în măsura în care în cauză nu a fost pronunțată o hotărâre definitivă.

22. Mai mult, în măsura în care stabilește căi diferite de atac, pentru persoane aflate în aceeași situație juridică, prevederea legală criticată, în interpretarea dată de instanța supremă, contravine și principiului constituțional al egalității în fața legii (dosarele nr. 1.404D/2018, nr. 1.475D/2018, nr. 1.478D/2018, nr. 1.489D/2018, nr. 1.498D/2018, nr. 1.499D/2018 și nr. 1.538D/2018).

23. Se mai susține că prevederile legale criticate, astfel cum au fost interpretate de instanța supremă, au blocat accesul la calea de atac a recursului, în funcție de valoarea pretenției deduse judecătii, punând cetățenii într-o situație diferită, fără a exista o justificare obiectivă și rezonabilă, ceea ce contravine principiilor constituționale ale egalității în fața legii, accesului liber la justiție și dreptului la un proces echitabil. În acest sens se arată că, potrivit interpretării date de Înalta Curte, prin Decizia nr. 52 din 18 iunie 2018, Decizia Curții Constituționale se va aplica doar proceselor începute după publicarea acesteia, fiind creată, în acest mod, o diferență de tratament juridic între justițiabilii care au formulat o cerere de chemare în judecată anterior publicării deciziei, pe de o parte, și justițiabilii care au formulat o cerere de chemare în judecată ulterior acestei date, deși situația juridică este aceeași, respectiv există un proces în curs, în care nu a fost pronunțată o hotărâre în apel. Se mai susține că, deși o diferență de tratament similară, bazată pe momentul introducerii cererii de chemare în judecată, va exista întotdeauna, în cazul în care apare un conflict în timp, de legi procedurale (în special în cazul în care legiuitorul a optat pentru ultraactivitatea legii de procedură vechi), totuși această diferență devine nejustificată și neconstituțională în situația în care tratamentul diferențiat vizează producerea ori nu a efectelor unei dispoziții legale neconstituționale. Într-un asemenea caz este restrâns

dreptul la recurs, deși o asemenea restrângere a fost constatată anterior neconstituțională, cu caracter general și obligatoriu, potrivit efectelor deciziilor Curții Constituționale.

24. De asemenea, în legătură cu invocarea încălcării principiului constituțional al egalității în drepturi se arată că este creată o discriminare nejustificată, între persoanele care au invocat excepția de neconstituționalitate a sintagmei „*precum și în alte cereri evaluabile în bani în valoare de până la 1.000.000 lei inclusiv*”, cuprinsă în art. XVIII alin. (2) din Legea nr. 2/2013, și persoanele care nu au invocat această excepție, deși, în ambele cazuri, cererea de chemare în judecată a fost introdusă înainte de publicarea deciziei Curții Constituționale în Monitorul Oficial al României, Partea I. Se susține că această discriminare nu este fundamentată pe un criteriu obiectiv și rațional, câtă vreme complexitatea unor cauze nu depinde de invocarea sau nu a excepției de neconstituționalitate, ci de problema de drept dedusă judecătii (dosarul nr. 1.404D/2018).

25. Totodată, se susține că decizia Înaltei Curți aduce atingere chiar textului constituțional care îi reglementează activitatea, respectiv art. 126 alin. (3) din Constituție (dosarele nr. 1.427D/2018 și nr. 1.499D/2018).

26. Se mai arată că instanța supremă nu se poate pronunța asupra obligativității și efectelor unei decizii a Curții Constituționale, precum și asupra aplicării pentru viitor a acesteia, fiind exclus controlul, pe calea pronunțării unei hotărâri prealabile, a unei decizii a Curții Constituționale, autoritate publică distinctă de puterea judecătorească, reglementată printr-un titlu distinct din Constituție. Procedând în acest mod, instanța supremă a încălcat principiul securității raporturilor juridice, prin negarea, pentru justițiabili, a posibilității de a invoca nelegalitatea deciziei instanței de apel pe calea recursului, deși criteriul valoric care a stat la baza opțiunii legiuitorului, care excludea accesul la această cale de atac, a fost constatată ca fiind neconstituțional. Mai mult, se susține că este inadmisibil ca, prin înlăturarea efectelor parag. 32 al Deciziei Curții Constituționale nr. 369 din 30 mai 2017, instanța supremă să considere că o normă juridică care a încetat să mai producă efecte juridice, în temeiul art. 147 alin. (4) din Constituție, să poată fi aplicată în continuare, cu motivarea că, la momentul începerii procesului judiciar, părțile nu au avut în vedere că hotărârea nu va putea fi supusă recursului. În acest sens, se arată că, în justificarea motivului pentru care nu a luat în considerare parag. 32 din decizia Curții Constituționale, referitor la efectele acesteia, instanța supremă a făcut diferențierea între considerentele pe care se sprijină aceasta, pe de o parte, și considerente autonome, pe de altă parte, apreciind că dispozitivul deciziei Curții Constituționale nu face corp comun cu parag. 32 al acesteia, întrucât nu se sprijină pe aceasta, deși practica instanței de contencios constituțional este bogată, cu privire la forța obligatorie a considerentelor deciziilor sale, în acest sens fiind Decizia Plenului Curții Constituționale nr. 1 din 17 ianuarie 1995, publicată în M. Of. nr. 16 din 26 ianuarie 1995, Decizia nr. 414 din 14 aprilie 2010, publicată în M. Of. nr. 291 din 4 mai 2010, sau Decizia nr. 392 din 6 iunie 2017, publicată în M. Of. nr. 504 din 30 iunie 2017 (dosarele nr. 1.428D/2018, nr. 1.490D/2018 și nr. 1.544D/2018).

27. În motivarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. XVIII alin. (2) din Legea nr. 2/2013, se arată că, deși art. XVIII alin. (2) din Legea nr. 2/2013, cu referire la sintagma „*precum și în alte cereri evaluabile în bani în valoare de până la 1.000.000 lei inclusiv*”, a fost declarat neconstituțional prin Decizia nr. 369 din 30 mai 2017, interesul ridicării acestei excepții de neconstituționalitate subzistă, deoarece, urmare a Deciziei nr. 52 din 18 iunie 2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, în cauză devin incidente prevederile art. XVIII alin. (2) din Legea nr. 2/2013, astfel cum au fost modificate prin O.U.G. nr. 95/2016, ceea ce presupune că decizia instanței de apel pronunțată în speță nu poate fi atacată cu recurs.

28. Se susține, în esență, că prevederile art. XVIII alin. (2) din Legea nr. 2/2013, cu referire la sintagma „*precum și în alte cereri evaluabile în bani în valoare de până la 1.000.000 lei inclusiv*”, precum și prevederile art. 483 alin. (2) CPC contravin principiului constituțional al egalității în drepturi a cetățenilor, instituind o discriminare nejustificată, bazată pe un criteriu neobiectiv și nerațional, respectiv valoarea cererii. Se mai susține că recursul este o cale extraordinară de

atac, iar nu una excepțională, astfel încât statul este obligat să asigure egalitatea juridică a cetățenilor în utilizarea acestei căi de atac și nu poate limita accesul la aceasta fără o justificare serioasă și obiectivă sau să excludă de la dreptul de a formula o cale de atac o categorie de persoane, în funcție de invocarea sau nu a excepției de neconstituționalitate.

29. Se mai susține și încălcarea principiului constituțional al accesului liber la justiție, dat fiind faptul că măsura restrictivă a instituirii unui prag valoric pentru exercitarea acestuia este vădit disproporționată față de scopul urmărit, respectiv acela de a nu bloca activitatea Înaltei Curți de Casație și Justiție, transformând dreptul la recurs într-unul iluzoriu.

30. Se mai susține că, prin interpretarea dată prevederilor art. 27 CPC, prin Decizia nr. 52 din 18 iunie 2018, sunt încălcate prevederile art. 126 alin. (3) din Constituție, dat fiind faptul că rolul instanței supreme, consfințit de Legea fundamentală și de Codul de procedură civilă, nu este realizat, deoarece se ajunge la imposibilitatea exercitării căii de atac a recursului, în funcție de un anumit prag valoric.

31. În ceea ce privește motivarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 521 alin. (3) CPC, se arată că aceste prevederi legale contravin principiilor constituționale ale egalității în fața legii, accesului liber la justiție și dreptului la un proces echitabil (dosarul nr. 1.427D/2018). De asemenea, se susține că utilizarea instituției pronunțării unei hotărâri prealabile, în scopul înlăturării efectelor unei decizii a Curții Constituționale, prin care s-a constatat încălcarea principiilor constituționale cuprinse în art. 16 alin. (1) și art. 21 alin. (3), atrage însăși neconstituționalitatea „dezlegării date chestiunii de drept”, prevăzută de art. 521 alin. (3) CPC. Se mai susține că, în același timp, interpretarea dată art. 27 CPC, în sensul creării de diferențieri, pentru situații care sunt fundamental asemănătoare, și negării accesului la justiție, atrage și neconstituționalitatea acestui text de lege, în interpretarea dată de instanța supremă (dosarele nr. 1.428D/2018, nr. 1.490D/2018 și nr. 1.544D/2018).

32. **Curtea de Apel Alba Iulia, Secția a II-a civilă**, în dosarul nr. 1.404D/2018, apreciază că, în raport cu Decizia nr. 52 din 18 iunie 2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, nu se poate reține existența unei discriminări, întrucât în sistemul actualului Cod de procedură civilă a fost adoptată o concepție nouă, care se îndepărtează de la cea anterioară (bazată, fără distincții, pe aplicarea imediată și generală a legii noi), tocmai pentru a se ține seamă, deopotrivă, de exigențele principiului preeminenței dreptului și securității juridice, precum și de principiul respectării drepturilor și situațiilor legalmente dobândite, al respectării așteptărilor legitime, al egalității în fața legii. Se apreciază că, potrivit dezlegării menționate, prin stabilirea datei sesizării instanței ca moment procesual de care legea leagă regimul căilor de atac cărora le este supusă hotărârea judecătorească [conform art. 27 și art. 483 alin. (2) CPC și art. XVIII alin. (2) din Legea nr. 2/2013], au fost aduse la îndeplinire de către instanța supremă prerogativele constituționale înscrise în art. 126 alin. (3) din Constituție, în acord cu principiul constituțional al neretroactivității legii și cu principiile care guvernează desfășurarea procesului civil.

33. În dosarul nr. 1.478D/2018, aceeași instanță apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată, arătând că nu se încalcă caracterul obligatoriu al deciziilor Curții Constituționale, respectiv al Deciziei nr. 369 din 30 mai 2017. Se apreciază că Decizia nr. 52 din 18 iunie 2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, este obligatorie pentru instanța de recurs, în conformitate cu prevederile art. 521 alin. (3) CPC, iar, potrivit dezlegării pronunțate de instanța supremă, prin decizia menționată, stabilind data sesizării instanței ca moment procesual de care legea leagă regimul căilor de atac cărora le este supusă hotărârea judecătorească, au fost aduse la îndeplinire, de către instanța supremă, prerogativele constituționale înscrise în art. 126 alin. (3) din Constituție, în acord cu principiul constituțional al neretroactivității legii și cu principiile care guvernează desfășurarea procesului civil. În concluzie, se apreciază că hotărârile rămân supuse căilor de atac, motivelor și termenelor prevăzute de legea sub care a început procesul.

34. **Curtea de Apel Brașov, Secția civilă**, în dosarele nr. 1.427D/2018 și nr. 1.428D/2018, apreciază că excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 521 alin. (3) CPC este

neîntemeiată. În acest sens, arată că prevederile legale criticate consacră caracterul obligatoriu al dezlegării date chestiunilor de drept prin hotărârea prealabilă, de la data pronunțării hotărârii, pentru instanța care a solicitat dezlegarea, iar pentru celelalte instanțe, de la data publicării acesteia în Monitorul Oficial al României, Partea I. Prin recunoașterea obligativității hotărârii preliminare, prevederile legale criticate nu contravin dispozițiilor art. 1 alin. (4) și (5) din Constituție, ci asigură înfăptuirea justiției, în mod unitar, precum și supremația legii. De asemenea, prevederile legale criticate nu încalcă principiul neretroactivității legii, indicând faptul că o hotărâre preliminară, dată în interpretarea legii, care nu creează norme juridice noi, se aplică de la pronunțare, respectiv de la publicarea ei în Monitorul Oficial al României.

35. Se mai apreciază că nu sunt încălcate prevederile art. 61 alin. (1) din Constituție referitoare la rolul Parlamentului, dat fiind faptul că hotărârile prealabile, prin care se interpretează dispozițiile de drept, nu reprezintă legi, fiind evident că forța lor obligatorie, recunoscută printr-o lege edictată de Parlament, nu știrbește cu nimic atribuțiile autorității legiuitoare. De asemenea, prevederile legale criticate nu contravin dispozițiilor art. 126 alin. (3) din Constituție, ci pun în aplicare principiul constituțional potrivit căruia Înalta Curte de Casație și Justiție asigură interpretarea și aplicarea unitară a legii. Or, în lipsa obligativității respectării hotărârii prealabile, acest rol nu ar putea fi respectat. Nu sunt încălcate nici prevederile art. 147 din Constituție referitoare la obligativitatea și efectele deciziilor Curții Constituționale.

36. În dosarul nr. 1.499D/2018, în opinia majoritară, apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată, dat fiind faptul că prevederile art. 27 CPC nu contravin dispozițiilor constituționale invocate. În opinia minoritară, apreciază că excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă, deoarece nu sunt criticate înseși prevederile legale, ci modul în care acestea au fost interpretate prin Decizia nr. 52 din 18 iunie 2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție. Or, potrivit art. 29 din Legea nr. 47/1992, excepția de neconstituționalitate privește dispoziții dintr-o lege sau ordonanță de urgență, iar nu o hotărâre prealabilă, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție.

37. **Curtea de Apel Craiova, Secția a II-a civilă**, în dosarele nr. 1.475D/2018 și nr. 1.489D/2018, apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. În dosarul nr. 1.490D/2018, apreciază, în conformitate cu jurisprudența constantă a Curții Constituționale și cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, că violarea principiului egalității și nediscriminării există atunci când se aplică un tratament diferențiat unor cazuri egale, fără să existe o motivare obiectivă și rezonabilă, sau dacă există o disproporție între scopul urmărit prin tratamentul inegal și mijloacele folosite. Or, în cauză, nu se instituie un tratament juridic diferit pentru situații similare. În ceea ce privește invocarea dispozițiilor constituționale cuprinse în art. 126 alin. (3) și în art. 147 alin. (4) din Legea fundamentală, se apreciază că motivele de neconstituționalitate vizează interpretarea dată textului de lege prin Decizia nr. 52 din 18 iunie 2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, iar nu neconstituționalitatea textului de lege criticat, raportat la textele constituționale invocate.

38. **Curtea de Apel Timișoara, Secția I civilă**, în dosarul nr. 1.498D/2018, apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. În acest sens, consideră că textul de lege criticat, care stabilește legea aplicabilă hotărârilor judecătorești (regimul juridic al căilor de atac), în cazul conflictului de norme procesual civile, ca fiind legea sub care a început procesul, nu este contrar dispozițiilor art. 147 alin. (4) din Constituție.

39. **Curtea de Apel București, Secția a VI-a civilă**, în dosarul nr. 1.538D/2018, nu și-a exprimat opinia asupra excepției de neconstituționalitate, contrar prevederilor art. 29 alin. (4) din Legea nr. 47/1992.

40. **Curtea de Apel Oradea, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal**, în dosarul nr. 1.544D/2018, apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. În acest sens, consideră că sesizarea în vederea dezlegării unei chestiuni de drept reprezintă un mecanism de asigurare a unei practici judiciare unitare, complementar și distinct de instituția recursului în interesul legii, pus la îndemâna instanței supreme, iar finalitatea acestuia este

pronunțarea unei hotărâri obligatorii, atât pentru instanța care a solicitat dezlegarea, cât și pentru celelalte instanțe judecătorești. Se mai apreciază că, pronunțând Decizia nr. 52 din 18 iunie 2018, instanța supremă nu a făcut altceva decât să-și exercite una dintre competențele sale legale, fără să poată fi reținută încălcarea dispozițiilor constituționale invocate. (...)

42. Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate. (...)

44. Obiectul excepției de neconstituționalitate, potrivit încheierilor de sesizare, îl reprezintă prevederile art. 27 – *Legea aplicabilă hotărârilor*, art. 483 alin. (2) – *Obiectul și scopul recursului. Instanța competentă* și art. 521 alin. (3) – *Conținutul și efectele hotărârii* din Codul de procedură civilă, republicat în M. Of. nr. 247 din 10 aprilie 2015, precum și prevederile art. XVIII alin. (2) din Legea nr. 2/2013 privind unele măsuri pentru degrevarea instanțelor judecătorești, precum și pentru pregătirea punerii în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, publicată în M. Of. nr. 89 din 12 februarie 2013.

45. În ceea ce privește stabilirea obiectului excepției de neconstituționalitate, Curtea reține că, potrivit jurisprudenței sale, în exercitarea controlului de constituționalitate, instanța de contencios constituțional trebuie să țină cont de voința reală a părții care a ridicat excepția de neconstituționalitate (în acest sens, Decizia nr. 775 din 7 noiembrie 2006, publicată în M. Of. nr. 1006 din 18 decembrie 2006; Decizia nr. 297 din 27 martie 2012, publicată în M. Of. nr. 309 din 9 mai 2012; Decizia nr. 244 din 6 aprilie 2017, publicată în M. Of. nr. 529 din 6 iulie 2017). De asemenea, potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, determinarea obiectului excepției de neconstituționalitate este o operațiune care, pe lângă existența unor condiționări formale inerente ce incumbă în sarcina autorului acesteia, poate necesita și o apreciere obiectivă a Curții Constituționale, având în vedere finalitatea urmărită de autor prin ridicarea excepției. O atare concepție se impune tocmai datorită caracterului concret al controlului de constituționalitate exercitat pe cale de excepție (Decizia nr. 297 din 27 martie 2012, precitată). De asemenea, Curtea mai reține că, în prezentele cauze, prevederile art. 483 alin. (2) CPC se aplică proceselor pornite începând cu data de 1 ianuarie 2019, potrivit art. XVIII alin. (1) din Legea nr. 2/2013, astfel cum a fost modificat prin O.U.G. nr. 95/2016 pentru prorogarea unor termene, precum și pentru instituirea unor măsuri necesare pregătirii punerii în aplicare a unor dispoziții din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, publicată în M. Of. nr. 1.009 din 15 decembrie 2016, iar procesele în cadrul cărora s-au invocat prezentele excepții de neconstituționalitate sunt începute anterior acestei date, astfel încât în cadrul acestor din urmă procese sunt aplicabile dispozițiile art. XVIII alin. (2) din Legea nr. 2/2013.

46. Prin urmare, analizând și motivarea excepțiilor de neconstituționalitate, Curtea reține că obiectul excepției de neconstituționalitate îl reprezintă prevederile art. 27 CPC, în interpretarea dată prin Decizia nr. 52 din 18 iunie 2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, prevederile art. XVIII alin. (2) din Legea nr. 2/2013, cu referire la sintagma „*precum și în alte cereri evaluabile în bani în valoare de până la 1.000.000 lei inclusiv*”, precum și art. 521 alin. (3) CPC. Prevederile legale criticate au următorul cuprins:

– art. 27 CPC: „*Hotărârile rămân supuse căilor de atac, motivelor și termenelor prevăzute de legea sub care a început procesul*”;

– art. XVIII alin. (2) din Legea nr. 2/2013: „(2) *În procesele pornite începând cu data intrării în vigoare a prezentei legi și până la data de 31 decembrie 2018 inclusiv nu sunt supuse recursului hotărârile pronunțate în cererile prevăzute la art. 94 pct. 1 lit. a)-i) din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată, în cele privind navigația civilă și activitatea în porturi, conflictele de muncă și de asigurări sociale, în materie de expropriere, în cererile privind repararea prejudiciilor cauzate prin erori judiciare, precum și în alte cereri evaluabile în bani în valoare de până la 1.000.000 lei inclusiv. De asemenea, în aceste procese nu sunt supuse recursului hotărârile date de instanțele de apel în cazurile în care legea prevede că hotărârile de primă instanță sunt supuse numai apelului*”;

– art. 521 alin. (3) CPC: „(3) *Dezlegarea dată chestiunilor de drept este obligatorie pentru instanța care a solicitat dezlegarea de la data pronunțării deciziei, iar pentru celelalte instanțe, de la data publicării deciziei în Monitorul Oficial al României. Partea I.*”

47. În opinia autorilor excepției, prevederile legale criticate contravin dispozițiilor din Constituție cuprinse în art. 1 alin. (3) referitor la statul de drept, alin. (4) privind principiul separației și echilibrului puterilor în stat și alin. (5) referitor la principiul legalității, art. 15 alin. (2) privind principiul neretroactivității legii civile, art. 16 alin. (1) privind egalitatea în drepturi, art. 21 alin. (1) și (2) referitoare la accesul liber la justiție și alin. (3) privind dreptul la un proces echitabil, art. 126 alin. (3) privind competența Înaltei Curți de Casație și Justiție de a asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii de către celelalte instanțe judecătorești, art. 142 alin. (1) privind rolul Curții Constituționale și art. 147 alin. (1) și (4) referitoare la efectele deciziilor Curții Constituționale.

48. Cu titlu preliminar, în legătură cu **efectele deciziilor de admitere ale instanței de contencios constituțional**, Curtea reține că, potrivit dispozițiilor art. 147 alin. (4) din Constituție, „*Deciziile Curții Constituționale se publică în Monitorul Oficial al României. De la data publicării, deciziile sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor*”, iar, în privința legilor și ordonanțelor în vigoare, alin. (1) al aceluiași articol prevede că acestea „*își încetează efectele juridice la 45 de zile de la publicarea deciziei Curții Constituționale dacă, în acest interval, Parlamentul sau Guvernul, după caz, nu pun de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției. Pe durata acestui termen, dispozițiile constatate ca fiind neconstituționale sunt suspendate de drept*”. Aceste prevederi constituționale, reluate, la nivel legal, prin art. 31 alin. (1) și (3) din Legea nr. 47/1992, consacră efectele deciziilor Curții Constituționale, respectiv aplicarea pentru viitor și caracterul general obligatoriu al acestora.

49. În interpretarea dispozițiilor menționate, Curtea a reținut, în ceea ce privește efectele unei decizii de admitere a excepției de neconstituționalitate, că „decizia de constatare a neconstituționalității face parte din ordinea juridică normativă, prin efectul acesteia prevederea neconstituțională încetându-și aplicarea pentru viitor” (Decizia nr. 847 din 8 iulie 2008, publicată în M. Of. nr. 605 din 14 august 2008). În aceste condiții, decizia de constatare a neconstituționalității se va aplica în privința raporturilor juridice ce urmează a se naște după publicarea sa în Monitorul Oficial al României, Partea I – *facta futura*, însă, având în vedere faptul că excepția de neconstituționalitate este, de principiu, o chestiune prejudicială, o problemă juridică a cărei rezolvare trebuie să preceadă soluționarea litigiului cu care este conexă (a se vedea Decizia nr. 660 din 4 iulie 2007, publicată în M. Of. nr. 525 din 2 august 2007) și un mijloc de apărare care nu pune în discuție fondul pretenției deduse judecării (în acest sens, a se vedea Decizia nr. 5 din 9 ianuarie 2007, publicată în M. Of. nr. 74 din 31 ianuarie 2007), aceasta nu poate constitui doar un instrument de drept abstract, prin aplicarea deciziilor de constatare a neconstituționalității numai raporturilor juridice care urmează a se naște, deci unor situații viitoare ipotetice, întrucât și-ar pierde esențialmente caracterul concret. Așadar, Curtea a reținut că aplicarea pentru viitor a deciziilor sale vizează atât situațiile juridice ce urmează a se naște – *facta futura*, cât și situațiile juridice pendinte (cauzele aflate pe rolul instanțelor judecătorești la momentul publicării deciziei de admitere a excepției de neconstituționalitate, în care respectivele dispoziții sunt aplicabile – indiferent de invocarea excepției până la publicarea deciziei de admitere) și, în mod excepțional, acele situații care au devenit *facta praeterita*, respectiv cauzele în care a fost invocată excepția de neconstituționalitate, indiferent dacă până la momentul publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, a deciziei prin care se constată neconstituționalitatea, acestea au fost soluționate definitiv și irevocabil, cauze în care, prin exercitarea căii extraordinare de atac a revizuirii, decizia Curții Constituționale se va aplica și acestora (a se vedea Decizia nr. 404 din 15 iunie 2016, publicată în M. Of. nr. 28 din 10 ianuarie 2017, parag. 27-29).

50. Totodată, prin Decizia nr. 126 din 3 martie 2016, publicată în M. Of. nr. 185 din 11 martie 2016, parag. 26, Curtea a stabilit că o decizie de admitere a excepției de neconstituționalitate se aplică și în cauzele în care a fost invocată excepția de neconstituționalitate până la data publicării, altele decât cea în care a fost pronunțată decizia Curții Constituționale, soluționate definitiv prin hotărâre judecătorească, ipoteză ultimă în care decizia de admitere constituie

motiv de revizuire. În acest sens, în jurisprudența Curții s-a mai reținut că o decizie prin care s-a admis excepția de neconstituționalitate profită atât autorilor acesteia, cât și autorilor aceleiași excepții, invocată anterior publicării deciziei, dar în alte cauze, soluționate definitiv (a se vedea în acest sens și Decizia nr. 866 din 10 decembrie 2015, publicată în M. Of. nr. 69 din 1 februarie 2016, par. 21).

51. Așadar, potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, singura situație în care nu sunt aplicabile efectele unei decizii de admitere a Curții Constituționale, fiind vorba de un raport juridic epuizat – *facta praeterita*, este aceea a cauzelor care nu se află pe rolul instanțelor judecătorești la momentul publicării deciziei de admitere a Curții, cauzele fiind soluționate până la acest moment, și în care nu a fost dispusă sesizarea Curții Constituționale cu o excepție având ca obiect o dispoziție dintr-o lege sau ordonanță constatată neconstituțională.

52. Totodată, în legătură cu **efectele deciziilor Curții Constituționale, în ceea ce privește atât considerentele, cât și dispozitivul acestora**, Curtea reține că, în jurisprudența sa, a statuat în mod constant că puterea de lucru judecat ce însoțește deciziile Curții Constituționale se atașează nu numai dispozitivului, ci și considerentelor pe care se sprijină acesta, inclusiv efectului general obligatoriu al deciziilor de constatare a neconstituționalității (Decizia Plenului Curții Constituționale nr. 1 din 17 ianuarie 1995, publicată în M. Of. nr. 16 din 26 ianuarie 1995, sau Decizia nr. 414 din 14 aprilie 2010, publicată în M. Of. nr. 291 din 4 mai 2010). De asemenea, potrivit jurisprudenței Curții, prin sintagma „considerente pe care dispozitivul deciziei Curții se sprijină” se înțelege ansamblul unitar de argumente, care, prezentate într-o succesiune logică, realizează raționamentul juridic pe care se întemeiază soluția pronunțată de Curte, astfel încât nu poate fi acceptată teza potrivit căreia în conținutul unei decizii a Curții ar putea exista considerente independente de raționamentul juridic care converge la soluția pronunțată și, implicit, care nu ar împrumuta caracterul obligatoriu al dispozitivului actului jurisdicțional. Prin urmare, întrucât toate considerentele din cuprinsul unei decizii sprijină dispozitivul acesteia, Curtea a reținut că autoritatea de lucru judecat și caracterul obligatoriu al soluției se răsfrâng asupra tuturor considerentelor deciziei (a se vedea Decizia nr. 392 din 6 iunie 2017, publicată în M. Of. nr. 504 din 30 iunie 2017, par. 52).

53. De asemenea, în ceea ce privește **forța obligatorie a considerentelor pronunțate în deciziile Curții Constituționale**, Curtea mai reține că prevederile art. 147 alin. (4) teza a doua din Constituție, referitoare la efectul general obligatoriu și pentru viitor al deciziilor Curții, nu disting nici în funcție de tipurile de decizii pe care Curtea Constituțională le pronunță, nici în funcție de conținutul acestor decizii, ceea ce conduce la concluzia că toate deciziile instanței de contencios constituțional, în întregul lor, sunt general obligatorii. Curtea Constituțională s-a pronunțat în acest sens, de exemplu, prin Decizia nr. 206 din 29 aprilie 2013, publicată în M. Of. nr. 350 din 13 iunie 2013, prin care a reținut, invocând jurisprudența sa anterioară, că „atât considerentele, cât și dispozitivul deciziilor sale sunt general obligatorii și se impun cu aceeași forță tuturor subiecților de drept. În consecință, atât Parlamentul, cât și Guvernul, respectiv autoritățile și instituțiile publice urmează, în aplicarea legii criticate, să respecte cele stabilite de Curtea Constituțională în considerentele și dispozitivul prezentei decizii”.

54. În continuare, Curtea **reiterează jurisprudența sa în materia dispozițiilor legale referitoare la exercitarea căii de atac a recursului, în funcție de un anumit prag valoric al cererii deduse judecății**.

Astfel, prin **Decizia nr. 369 din 30 mai 2017**, publicată în M. Of. nr. 582 din 20 iulie 2017, a admis excepția de neconstituționalitate a prevederii legale care limita exercițiul căii de atac a recursului, în funcție de un anumit prag valoric, și a constatat că sintagma „*precum și în alte cereri evaluabile în bani în valoare de până la 1.000.000 lei inclusiv*”, cuprinsă în art. XVIII alin. (2) din Legea nr. 2/2013, este neconstituțională. Prin decizia menționată, observând jurisprudența sa recentă, prin care a stabilit și dezvoltat exigențe constituționale sporite în sensul asigurării unei protecții efective a drepturilor și libertăților fundamentale, integrate conținutului normativ al art. 16 alin. (1), art. 21 alin. (3) sau art. 129 din Constituție, după caz, prin raportare la căile extraordinare de atac, Curtea a reevaluat standardul de protecție pe care îl asigură art. 16